

Hız. İbrahim'in imtihanı

İstanbul'dan okuyucumuz: "İbrahim Aleyhisselâmın ateşe atılması meselesini Bediüzzaman nasıl yorumluyor? Hazret-i İbrâhim'in (as) atıldığı ateş soğuk olsaydı buz olacaktı; selâmetli olduğu için suya dönüşmüş deniyor; doğru mu?"

Hazret-i İbrahim (as), Nemrut ve adamları karşısında dimdik bir duruş sergilemişti. Onlara, yapa yalnız olmasına rağmen, inandığı doğruları apaçık, dosdoğru, eğip bükmeden, kırılıp dökülmeden söyledi. Ama onlar yola gelecek cinsten değillerdi. Gözlerini zulüm ve ölüm bürümüştü. Hazret-i İbrahim'e (as) tahammülleri kalmamıştı. Vücudunu ateşte yakarak ortadan kaldırmaya karar verdiler. Büyük bir hazırlığa giriştiler. Bir ay boyunca odun topladılar, dağ gibi yığdılar. Ateşi gören hâkim bir noktaya da mancınık kurdular.

Bu esnada melekler, "Ya Rabbi, Senin dostun ateşe atılıyor! Bize izin ver de yardım edelim!" diye yalvarıyorlardı. Hazret-i İbrahim (as) ise, yalnızca Allah'a güveniyor, "Hasbünallâhi ve ni'me'l-vekîl" (Bize Allah yeter! O ne güzel Vekil'dir!) diyordu.

Ateşler yakıldı, odunlar tutuşturuldu. Azgın alevler ortalığı kasıp kavurmaya başlamıştı. Hazret-i İbrahim (as) mancınığın üzerinde ateşin gökleri tutan alevleri ortasına bırakılıverdi.

Oysa ateş, Allah'ın, "Ey ateş! İbrahim üzerine soğuk ve selâmetli ol!"¹ emrine muhatap olmuş; sinisini bir ana kucağı gibi açmış ve Hazret-i İbrahim'in (as) sinesine inişini bekliyordu. Hazret-i İbrahim (as) kucağına düştüğünde ise ateş artık serin ve selâmetli bir hâl almış bulunuyordu. Ateş, duyarlıydı; Allah'ın emrini kaşla göz arasında derhal algılamış ve boyun eğmişti. Ateş, Allah'a itaatkârdı; emirle hareket ettiğini bütün cihâna göstermişti.

Bediüzzaman Saîd Nursî Hazretleri, ateşin bu hâlini üç latif işaretle tefsir eder:

Birincisi: Diğer maddeler ve sebepler gibi, ateş de kendi keyfiyle değil; emir altında hareket ediyor ki, ona "Yakma!" diye emrediliyor, o da yakmıyor. Emre boyun eğiyor.

İkincisi: Ateşin bir derecesi var ki, “bürûdetiyle”, yani “soğukluğuyla” yakıyor. Cenâb-ı Hak sıcaklığı ile yakan ateşe “kûnî berden”, yani “soğuk ol!” diye emrediyor. Fakat hemen ardından, soğukluğu ile yakan ateşe de “selâmen” diye emrediyor ki, soğukluk da yakıcı bir tesir göstermesin ve ateş hem sıcak özelliğinden, hem soğuk niteliğinden arınsın ve “selâmetli” (esenlikli) olsun. Öyle ki tefsirlere göre, “selâmen” emri olmasaydı ateş soğukluğu ile yakacaktı.

Ateşin “soğukluk” mertebesi hem ateştir, hem “berddir”, yani soğuktur. Ateşin “nâr-ı beyzâ” (beyaz ateş) denilen bu derecesi, sıcaklığı etrafına yaymıyor; etrafındaki sıcaklığı kendisine çekiyor, yani sıcaklığı emiyor. Meselâ, suyu donduran şey, işte böyle soğuk ateştir; suyu soğukluğu ile yakıp donduruyor. Yine meselâ kıştaki “zemherîr”, soğukluğu ile yakan bir ateş nev’îdir. Ateşin bütün derecelerine sahip olan Cehennem içinde de, “zemherîr” derecesi vardır.

Üçüncüsü: Nasıl ki Cehennem ateşine karşı “eman” ve kurtuluş verecek “iman” gibi bir mânevî madde ve “İslâmiyet” gibi bir zırh var ise, dünyevî ateşten de kurtaracak bir maddî madde vardır. Çünkü Cenâb-ı Hak, Hakîm’dir, bu dünya ise hikmet yurdudur. Nitekim ateşin, Hazret-i İbrahim’in (as) ne cismine, ne gömleğini yakmayışı bize bir kapı açıyor. Bu haberin işaretiyle bu âyet mânen diyor ki: “Ey İbrahim Milleti! Siz de İbrahim gibi olunuz. Tâ ki, gömlekleriniz ateşe karşı hem dünyada, hem âhirette bir zırh olsun. Ruhunuzdaki iman, Cehennem ateşine karşı zırhınız olduğu gibi; dünya ateşine karşı da zırh olabilecek bir madde yer altında vardır. Cenâb-ı Hak sizin için hazırlamıştır. Arayınız, çıkarınız ve giyiniz.”

İşte, insanlığın şu son asırda keşfettiği ateşe dayanıklı “amyant gömlekler” bu âyetin işaretinden bir sır taşıyor. İnsanlık, Kur’ân’ın işaret ettiği gibi, ateşe dayanıklı gömleği dünyada bulmuş ve giymiştir. İnsanlığın dünyevî basiretini kucaklayan Kur’ân istiyor ki, insanoğlu aynı basiretle Cehennem ateşine dayanıklı olan “iman elbisesini” de elde etsin ve kendisini âhiret ateşinden de uzak tutsun.²

Bedüzzaman Hazretleri, yazın şiddetli sıcağında nazik bitki yapraklarının havada aylarca esenlik içinde kalmasını ve yanmaktan korunmasını da bu âyetle irtibatlandırır. Nazenin yaprakların, ateş saçan hararete ve kavurucu sıcaklara karşı, İbrahim Aleyhisselâm’ın birer âzâsı gibi “Yâ nâru kûnî berden ve selâmâ” yani “Ey Ateş, serin ve selâmetli ol!” âyetini okuduklarını, bu İlâhî emrin tasarrufuyla güneşin yakıcı hararetinden korunduklarını beyan eder.³

Dipnotlar:

1- Enbiyâ Sûresi, 21/69,

2- Sözlür, s. 237,

3- Sözlür, s. 13